

Nr 75

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om avdrag vid beskattningen för avgifter till branschorganisationer m. fl.

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 201 av herr *Ivar Johansson* samt II: 370 av herrar *Kollberg* och *Bohman*, har hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i kommunalskattelagen att avgift till branschorganisationer m. fl. hänföres till avdragsgill omkostnad samt att vederbörande utskott måtte på grundval av det av riksskattenämnden överarbetade sakkunnigförslaget utforma här för erforderlig lagtext.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 370.

I enlighet med utskottets hemställan i memorial nr 69 har riksdagen vid vårsessionen beslutat att till innevarande års höstsession uppskjuta behandlingen av de föreliggande motionerna.

Bland de för samtliga förvärvskällor gemensamma bestämmelserna i 20 § kommunalskattelagen ingår som huvudregel, att från bruttointäkterna i en förvärvskälla skall avräknas »alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande». I nämnda paragraf anges vidare, att avdrag inte må ske för »den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter». Punkt 1 av anvisningarna till samma paragraf upptar den regeln, att till skattskyldigs levnadskostnader skall räknas, bland annat, »avgifter till kassor, föreningar och andra sammanslutningar, i vilka den skattskyldige är medlem». Samtidigt anges dock, att speciella regler gäller beträffande avgifter, vilka av medlem i bostadsförening erlägges till föreningen eller av delägare i bostadsaktiebolag till bolaget.

Vidare finnes i anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen angivet, att till andra föreningar än bostadsföreningar influtna medlemsavgifter inte är att hänföra till skattepliktig inkomst.

På grundval av nu återgivna bestämmelser har utbildats en praxis av innebörd, bland annat, att medlemmar i s. k. branschorganisationer och lik-

nande sammanslutningar inom näringslivet vägras avdrag vid inkomsttaxeringen för sina avgifter till ifrågavarande organisationer. I vissa utslag har regeringsrätten uttalat att avdrag icke lagligen kan medges för erlagda medlemsavgifter, ändå att avgifterna föranletts av den skattskyldiges förvärvsverksamhet.

Avdrag medges ej heller för avgift till exempelvis fackföreningar eller andra löntagarorganisationer. Häremot svarar att medlemmar i nyssnämnda organisationer inte är skattskyldiga för därifrån uppburna bidrag i händelse av arbetskonflikt (punkt 8 av anvisningarna till 32 § kommunal-skattelagen).

Beträffande medlemsavgifter till arbetsgivareföreningar och vissa rörelse- drivande föreningar har emellertid praxis intagit en annan ståndpunkt. I dessa fall har medlemmarna erhållit avdrag för avgifterna. Grunden härför torde beträffande arbetsgivareföreningar vara att avgifterna betraktas som medlems försäkringsavgift mot förlust i händelse av arbetskonflikt. Mot avdragsrätten svarar att medlem är skattskyldig för konfliktbidrag. Beträffande de rörelse drivande föreningarna grundar sig avdragsrätten på att föreningsavgiften utgår efter särskilda grunder, vanligen i förhållande till gjorda tjänster.

Om branschorganisation ombildas till aktiebolag kan enligt praxis avdrag i viss utsträckning erhållas för avgift till organisationen. Detta framgår av regeringsrättens utslag den 28 maj 1957 i ärende angående förhandsbesked. Omständigheterna i målet var i huvudsak följande.

En branschorganisation, vars medlemmar enligt tidigare utslag av regeringsrätten vägrats avdrag för medlemsavgifter till organisationen, avsåg att bilda ett aktiebolag för övertagande av de uppgifter, som organisationen omhändertade. Aktiebolaget skulle utföra inte endast tjänster, för vilka uppdragsgivarna debiterades enligt styckekostnadsmetod, utan även tjänster, där den enskilde uppdragsgivarens nytta bestämdes enligt en norm för kostnadsfördelning, som överenskommits mellan uppdragsgivarna och som i huvudsak skulle överensstämma med den norm för fördelning av kostnaderna, som förekom i organisationens stadgar. Förhandsbesked begärdes hos riksskattenämnden huruvida avdrag kunde påräknas för de belopp, som i enlighet härmed utgavs till aktiebolaget.

Riksskattenämnden fann att den omständigheten, att vederlag för utförda tjänster debiterades uppdragsgivaren inte för varje tjänst utan efter generella grunder, varom överenskommelse träffats mellan uppdragsgivarna och aktiebolaget, inte i och för sig innebar hinder för att vederlaget ansågs såsom driftkostnad i uppdragsgivarens rörelse. På grund härav förklarade riksskattenämnden, att dylikt vederlag, som av uppdragsgivaren utbetalades till det tilltänkta aktiebolaget, skulle — i den mån vederlaget utgjordes för sådant ändamål att det jämlikt 29 § KL kunde hänföras till driftkostnad i

uppdragsgivarnas rörelser — vara avdragsgillt vid uppdragsgivarnas inkomsttaxering.

Regeringsrätten gjorde icke ändring i riksskattenämndens beslut.

Samma ståndpunkt har intagits i annat förhandsbeskedsärende, se meddelanden från riksskattenämnden 1957 nr 5: 4.

Frågan om avdragsrätt och skatteplikt för medlemsavgifter vid inkomsttaxeringen har under längre tid varit föremål för uppmärksamhet. I proposition nr 173 till 1949 års riksdag framlades ett förslag till ändrade regler angående avdragsrätt och skatteplikt för medlemsavgifter vid inkomsttaxeringen. Enligt förslaget skulle de skattskyldiga vara berättigade till avdrag för avgifter till branschorganisationer, fackföreningar och arbetsgivareföreningar samt därmed jämförliga organisationer. Avgifterna skulle hos de mottagande organisationerna utgöra skattepliktig inkomst. På hemställan av bevillningsutskottet i dess betänkande nr 48 avslogs dock propositionen av riksdagen, som i stället i skrivelse till Kungl. Maj:t begärde nytt förslag. Skrivelsen överlämnades till skattelagssakkunniga, som den 2 december 1958 avlämnade promemoria angående avdragsrätt vid beskattningen för vissa medlemsavgifter och bidrag. Vad angår bidragen föreslog de sakkunniga att försäkringsbolagen skulle erhålla avdrag vid beskattningen för vad som lämnas för att stödja verksamhet av skadeförebyggande art. Proposition på grundval av de sakkunnigas förslag i denna del antogs av 1959 års riksdag (proposition nr 137, bevillningsutskottets betänkande nr 48). De sakkunnigas förslag såvitt gäller medlemsavgifter är däremot efter remissbehandling föremål för prövning inom finansdepartementet.

Skattelagssakkunnigas förslag angående medlemsavgifter innebär i korthet att avdrag för sådan avgift skall medges vid beräkning av inkomst av rörelse för avgifter till arbetsgivareföreningar, branschorganisationer och till Sveriges advokatsamfund. Från inkomst av annan fastighet skall avdrag beviljas för avgifter till fastighetsägareförening. I fråga om inkomst av tjänst anser de sakkunniga att avdrag skall ifrågakomma endast för avgift till advokatsamfundet. I inkomstslaget jordbruksfastighet föreslås avdragsrätt inte skola föreligga. Avdragsrätt för avgift hos medlemmen skall motsvaras av skatteplikt för mottagande föreningen eller organisationen.

I förenämnda propositionen nr 137 uttalade departementschefen beträffande skattelagssakkunnigas förslag rörande avdragsrätt för medlemsavgifter att det vid genomgång av remissvaren kunnat konstateras, att förslaget inrymmer åtskilliga problem, i fråga om vilka skilda lösningar kan diskuteras. Denna fråga borde därför underkastas mera ingående överväganden än som dittills kunnat ske. I samband därmed syntes önskvärt att närmare klarlägga de statsfinansiella konsekvenserna av skattelagssakkunnigas förslag i angivna del.

1959 års riksdag behandlade vid höstsessionen motioner, vari framställdes i sak samma yrkanden som i de nu förevarande motionerna. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 63 avstyrkte 1959 års bevillningsutskott motionerna. Utskottet, som sade sig vara medvetet om att frågan om avdrag för medlemsavgifter vid beskattningen var av komplicerad natur, hänvisade därvid till att det av skattelagssakkunniga avlämnade förslaget i ämnet var föremål för prövning inom finansdepartementet och underströk önskvärdheten av att frågan om avdragsrätt för medlemsavgifter snarast erhöles en positiv lösning.

I de förevarande motionerna har bl. a. erinrats om att frågan om avdragsrätt och skatteplikt för medlemsavgifter till branschorganisationer m. fl. varit aktuell sedan mer än tio år tillbaka. Motionärerna framhåller att enighet sedan länge rått om det i och för sig berättigade i en sådan avdragsrätt, och det föreliggande förslaget är efter riksskattenämndens överarbetning väl ägnat att läggas till grund för lagstiftning, eftersom detsamma icke kan förväntas medföra taxeringstekniska svårigheter. Ur statsfinansiell synpunkt är denna fråga helt oväsentlig.

Utskottet

Frågan om avdrag vid beskattningen för föreningsavgifter har under längre tid varit föremål för uppmärksamhet. Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen framlades redan år 1949 i proposition nr 173 förslag till ändrade regler rörande avdragsrätt och skatteplikt för sådana avgifter vid inkomsttaxeringen. Enligt propositionen skulle de skattskyldiga vara berättigade till avdrag inte blott för avgifter till arbetsgivareföreningar, vilket redan tidigare varit fallet och ännu gäller, utan även för avgifter till branschorganisationer, fackföreningar och därmed jämförliga sammanslutningar. Avgifterna skulle utgöra skattepliktig inkomst för de mottagande föreningarna.

1949 års bevillningsutskott ansåg sig dock inte kunna tillstyrka bifall till propositionen. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 48 anförde utskottet i sin motivering härför bl. a. att utskottets ståndpunktstagande närmast skett med tanke på de svårigheter, som enligt utskottets mening skulle uppkomma vid tillämpningen av den avsedda lagstiftningen. På hemställan av utskottet beslöt riksdagen hos Kungl. Maj:t anhålla om nytt förslag i ämnet.

Den av riksdagen sålunda begärda utredningen har verkställts av skattelagssakkunniga som i en år 1958 avlämnad promemoria avgivit förslag i frågan. De sakkunniga förordar att avdrag skall medges vid beräkning av inkomst av rörelse för avgifter till arbetsgivareföreningar och branschorga-

nisationer samt Sveriges advokatsamfund. Från inkomst av annan fastighet avses avdrag skola beviljas för avgifter till fastighetsägareföreningar. Beträffande inkomstkällan jordbruksfastighet förordar de sakkunniga att avdragsrätt inte skall föreligga, och i fråga om inkomst av tjänst bör enligt de sakkunnigas mening avdrag få göras endast för avgift till advokatsamfundet.

I de förevarande motionerna yrkas att riksdagen måtte besluta sådan ändring av kommunalskattelagen att avgift till branschorganisationer m. fl. hänföres till avdragsgill omkostnad i den omfattning skattelagssakkunniga förordat. De erinringar riksskattenämnden framfört mot förslaget vid remissbehandlingen borde dock enligt motionärernas mening iakttagas, vilket bl. a. innebär att avdragsrätten skulle utsträckas till skattskyldiga med inkomst av jordbruksfastighet.

Enligt utskottets mening måste det i 1949 års förenämnda proposition framlagda förslaget, varigenom avsågs att generellt reglera frågan om beskattning av medlemsavgifter, anses vara den lösning av denna fråga som ur principiell synpunkt är helt tillfredsställande. Den av skattelagssakkunniga gjorda förnyade utredningen i ämnet liksom remissyttrandena däröver utvisar emellertid att de av 1949 års bevillningsutskott påtalade svårigheterna av praktisk natur med en sådan lösning alltjämt kvarstår. Det kan därför knappast längre anses aktuellt att söka åstadkomma en lagstiftning efter dessa linjer. Motionärerna har ej heller inriktat sig härpå utan förordar att utsträckningen av avdragsrätten begränsas till branschorganisationernas medlemmar.

Motioner med samma innebörd behandlades av 1959 års riksdag, som på hemställan av bevillningsutskottet i betänkande nr 63 avstyrkte desamma. Därvid förklarade sig utskottet vara medvetet om att spørsmålet om avdragsrätt för föreningsavgifter var av komplicerad natur. Utskottet underströk emellertid angelägenheten av att frågan snarast möjligt erhöi en positiv lösning.

Anledningen till att Kungl. Maj:t inte avlämnat proposition i ämnet till årets riksdag torde vara att det visat sig förenat med avsevärt större svårigheter än tidigare förutsatts att åstadkomma en ur olika synpunkter tillfredsställande lagstiftning. Enligt vad utskottet erfarit har vägande invändningar mot skattelagssakkunnigas förslag framförts i ett flertal remissyttranden. Utskottet kan därför inte tillstyrka att på sätt motionärerna avsett förslaget lägges till grund för lagstiftning under beaktande blott av vad riksskattenämnden anfört. Emellertid utgår utskottet från att ärendet blir föremål för fortsatta överväganden från Kungl. Maj:ts sida.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I: 201 av herr Ivar Johansson samt II: 370 av herrar Kollberg och Bohman om avdrag

vid beskattningen för avgifter till branschorganisationer
m. fl. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 november 1960

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, Spetz, fröken Ranmark, herrar Söderquist, Torsten Mattsson, Tage Johansson, Hellebladh och Sundin; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Nilsson i Svalöv, Kollberg, Allard, Gustafson i Göteborg, Andersson i Essvik, fru Holmqvist, herrar Kristenson i Göteborg, Stiernstedt och Antonsson.